

A munkavédelemről

Csökken a balesetek száma,
a helyzet mégsem megnyugtató

A most záruló évtizedben az üzemi balesetek száma kerekén 20 százalékkal csökkent, a helyzet azonban még távolról sem megnyugtató — mondotta kedden az Magyar Újságírók Szövetségének székházában tartott sajtótájékoztatót Solyom Ferenc, a SZOT titkára.

Évi átlagban még mindig több mint 114 ezer üzemi baleset fordul elő, s ennek oka a figyelmetlenség, az óvintézkedések és az ellenőrzések elmulasztása. Ezért a kormányzat és a szakszervezetek állandóan napirenden tartják a munkavédelem kérdését, és a legutóbbi időben a jogszabályok korszerűsítésével is jobb feltételeket teremtettek a helyzet további javítására. **Lényegében minden olyan balesetért a vállalat felelős, amely a szakmai vagy társadalmi munkával kapcsolatosan történik, akár vétkes a vállalat, akár nem.** Az újfajta bejelentési kötelezettség és a baleseti jegyzőkönyv készítésének új rendje szinte rákényszeríti a vállalatokat az intézkedésre, mert minden egyes sérülésről és annak okairól pontos képet kell adniuk. Ki kell vizsgálni azokat a helyzeteket is, amikor csak a szerencsés véletlen folytán nem történt baleset.

A közeljövőben az egészségügyi miniszter több rendeletet ad ki, amelyekben egyebek között szabályozza a munkába állás és a foglalkoztatás egészségügyi feltételeit, megszabja az egészségügyi követelményeket, intézkedik a foglalkozási be-

tegségek felderítéséről, a védőítél-ellátás rendjéről.

Kérdésekre válaszolva a SZOT titkára elmondta, hogy a felelősségrevonás tekintetében is módosítani kell néhány szabályt. Igazságtalan például, hogy egy-egy súlyos baleset erkölcsi és anyagi következményei egész kollektívákat sújtanak, igazságosabb, ha a tényleges felelősöket büntetik.

Szól arról is, hogy a vállalatoknak a hatodik ötéves tervidőszakra munkavédelem-fejlesztési tervet kell készíteniük, amely a vállalati szociális terv részeként a balesetelhárítás feltételeinek megteremtéséről intézkedik. Kiseb anyagi lehetőségek esetén rangsorolni kell a munkavédelmi fejlesztéseket. Mindenekelőtt azokat a veszélyforrásokat kell a vállalatoknak megszüntetniük, amelyek már korábban üzemi balesetet vagy foglalkozási megbetegedést okoztak. Az életveszély elhárítása azonban nem lehet tervezés kérdése, ilyen esetekben azonnal intézkedni kell — mondotta a SZOT titkára.

Ösztönzőbb bérezés a mezőgazdaságban

Ezerkilencszázhetvenhét óta van érvényben az a rendelet, amely szabályozza a mezőgazdasági termelők szövetkezetek tagjainak, alkalmazottainak bérezését, munkaidéjét. A tapasztalatok szerint ez a szabályozó rendszer inkább a

szabályozó rendszer inkább a

A gyakorlatban jelentkező ellentmondások miatt 1981-ben megváltoztatják a jelenleg érvényben levő rendelkezést. Erről tartott tegnap előadást mezőgazdasági jogtanácsosoknak és vezetőiknek Benda Kálmán, a TOT főosztályvezető-helyettese.

Módosították a bérbesorolási kategóriák felső határát. Ez azért jelent gondot, mert még mindig van jó néhány mezőgazdasági nyuguzem, ahol az egyes bérkategóriákba tartozók az alsó határt sem érik el. Az alsó határ a tervek szerint 8 százalékkal, a felső 25 százalékkal emelkedik, hogy meg tudják fizetni, aki valójában jól dolgozik. Változik a prémiumként kifizethető összeg aránya, ezentúl az évi kereset maximálisan 64 százalékát lehet eredményességi juttatásként kifizetni — természetesen csak ott, ahol az eredmények ezt lehetővé teszik. A munkaidőt várhatóan maximálisan évi 3000 órában állapítják meg, a MEM illetékes osztályának engedélyével lehet ettől eltérni.

Várhatóan bizonyos munkaeörfőlesleg keletkezik majd az iparban, gondolni kell ennek mezőgazdasági foglalkoztatására is. Az is várható, hogy ezzel megszűnnek az eddig sok gondot okozó bérfejtések.

A tegnap elhangzottak egyelőre csak tervek; ám az egész mezőgazdaságnak érdeke, hogy valóban ösztönözzön az ösztönző rendszer.

Sophilen szőnyegek

Megkezdtek a BNV-nagydíjas Sophilen szőnyegcsalád gyártását a Soproni Szőnyeggyárban. A tisztán szintetikus fonalból készülő sző-

Presztízis és praxis

Kinek ne tették volna föl gyerekkorában, s ki ne tette volna föl egy-egy gyereknek a kérdést: Mi akarsz lenni? S ki ne adott volna, vagy kapott volna mosolyra készítő, „aranyos” válaszokat: mozdonyvezető, darus, sofőr; később pilóta, hajóskapitány, űrhajós; aztán még később tudós, orvos... De valóban csak megmosolyogni valók lennének ezek a válaszok? Azok is, „aranyosak” is, de legalább annyira elgondolkodtatók. Mert akárhogy is nézzük, e válaszokat már egészen kis gyerekeknek is presztízismotívumok alakítják. A három-négy éves gyerekek mozdonyvezető, darus, sofőr akar lenni, mert számukra ezekhez a foglalkoztatásokhoz kötődik az erő, a hatalmas gépezeteket irányítani képes tudás, az emberi hatalom képzete. S melyik három-négy éves gyerek számára ne az erő lenne az alapvető tulajdonság, amely a számára még egyszerűnek tűnő világban a felemelkedéshez, a központi szerepkörhöz vezető legbiztosabb utakra juttat?

Később, a serdülőkor tájékan nyilván változik a gyerek világról alkotott képe. Rájön, hogy az erő önmagában csak korlátozottan alkalmazható és ható tényező a társadalomban, s így az erő kultusza kiegészül számukra a kaland, a felfedezés, a vezetés, s az ezekből származható személyes dicsőség vágyával, a pilóta, a hajóskapitány az űrhajós szerepének álmával. Aztán, a serdülőkor után újabb változások jönnek, a valóság összetettebb viszonyainak fölmérése, az ember reálisabb lehetőségeinek értékelése, a társadalom mindennapibb értékrendszerének átvétele. Mindez pedig újabb vágyakhoz, immár „realisabb” presztízistényezők elfogadásához vezet a vágyakban, a lendő társadalmi szerepkörök megálmodásában. Ilyenkor kapjuk a válaszokat: atomfizikus, sebész, tv-szerelő, mérnök szeretne lenni a gyerek. Nagyrészt még mindig presztízisindokoltól befolyásoltan, hiszen e pályákról többnyire alig tud többet, mint hogy a tudósokat utazik a világban, Volvója van, s a közönség szemében „érthetetlen” munkája nagy megbecsüléssel jár; hogy az orvosi pálya romantikával teli, mert életet menthet, s anyagilag sem rossz; hogy a tévészerelő szabadon jár-kelet a világban és nagyon jól keres; s hogy a mérnököt munkás szülei vagy nagy megbecsüléssel, vagy éppenséggel irigységgel, teljes ellenszenvvel emlegetik...

A „valóságban”, a felnőtt világban természetesen már valamelyest más presztízistényezők tapadnak az egyes foglalkozásokhoz, s a végleges, vagy hosszú távon betöltött pálya megválasztásakor a presztízispontok mellett előtérbe kerül az érdeklődés, a képzettség, a lehetőségek, s a konkrét anyagi megbecsülés befolyásoló hatása. Hogy miért érdemes mégis elgondolkozni a gyermeki válaszokon? Talán azért, mert a gyermekkori álmok és vágyak is mindegyiknél a meghatározó társadalmi közegből fakadnak, s mert ha e vágyak és álmok többé-kevésbé ellentmondanak a realitásoknak — okukban és kivételük lehetőségeiben —, annak az egyn és a társadalom is kárát láthatja. Kárát abban, hogy az

egyen vágyaitól, álmaitól befolyásolva nehezen találja helyét a realitások világában, aminek az egyik következménye például a fluktuáció lesz. Vagy az, hogy az egynem annyira szakmához-pályához kötődik majd, hanem székhöz, ranghoz, beosztáshoz, mert örökös hiányérzettel küzd, amelyben pótlékként a rangot azonosíthatja azzal a társadalmi ranggal, amit hivatása gyakorlatiában szeretett volna megszerezni...

Érthető elöljáró okos elöljárótól hallottam nemrégiben: megdöbbentő, hogy manapság az emberek nagy része nem a szakmai előrelépést, a jó szakemberré válást, hanem a vezetővé válást tartja igazán sikernek. Emiatt aztán mértéktelenségig földuzzadnak a vezetői apparátusok, mert a szakemberek részéről nyomás nehezedik a vezetésre, hogy ők is vezetővé váljanak; s ezt a már vezetőik is támogatják, hiszen a parkinsoni elv alapján nekik is érdekük, hogy minél nagyobb apparátus fölött rendelkezzenek. Még hozzá úgy, hogy a hierarchiában lehetőleg közvetlenül a legfelsőbb szint alá tartozzanak. Az irányító apparátus így végül vertikálisan és horizontálisan egyaránt tehetetlenül duzzasztja önmagát, olyannyira, hogy képtelen operatív munkát végezni. (Nem titok, hogy a következő tervidőszak egyik fontos feladata lesz a vezetési struktúrák ésszerű átstrukturálása.)

De hát mindez abból következne — tehetnénk föl a kérdést —, hogy a gyerek mozdonyvezető, pilóta vagy tudós akar lenni? Ezt természetesen naivitás lenne föltételezni. Azon azonban már érdemes elgondolkozni, hogy az „aranyos” gyermeki válaszok mennyire fakadnak a társadalmi valóság kialakult nézetrendszeréből. Mert igaz, hogy sokkal többen akarnak tudósok, orvosok, tévészerelők lenni, mint ahányan lehetnek, de — legyinthetnénk — ez csak az egynem vágyak és a társadalmi igények közötti összhang hiányát fejezi ki. Lehet. De akkor is föl kell tenni a kérdést: vajon miért nem tudjuk jobban közelíteni egymáshoz az egynem vágyakat és a társadalmi igényeket? Vajon csak az lenne az ok, hogy az ember mindig a számára kényelmesebbnek, jobbnak, szebbnek tűnő, Volvóval, anyagiakkal, külföldi utakkal, s erkölcsi

megbecsüléssel fémjelzett utakat akarja választani? Nyilván erről is. De...

Egy értelmes, jól képzett vállalati osztályvezető szobájában beszélgetünk. Csöng a telefon, partnerem néhány szót vált valakivel. Most 6 tárcsáz, félperces beszélgetés. Aztán újra fölhív valakit. Ismét fél perc...

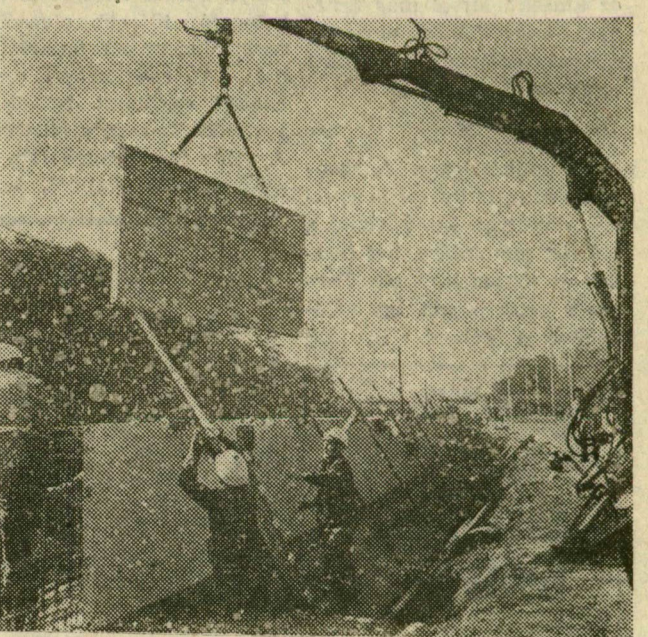
— Látod — mondja. Egy háromszáz ezer forintos ügyben kellett döntenem. Pillanatok alatt. És hidd el, jó néhányszor tetente. De fél annyi becsületem sincs, mint a sok közül az egyik fölsőbb szervnél ült hivatalnoknak, akinek életében sem kellett még így döntenie, aki legföljebb helyesli vagy helyteleníti majd az én döntéseimet, a mi döntéseinket a jelentésében. (Még hozzáteszi: a mi döntéseink néha éppen azért rosszak, mert egy adott föltételrendszerben hoztuk azokat, aztán ezt a rendszert a főhatóság megváltoztatja. A döntés akkor már hibás lesz, s mi nem is változtathatunk rajta egykönnyen, mert a piac feltételrendszere nem biztos, hogy hajlandó követni a főhatóságot...)

Hogy mire jó ez a példa? Talán arra, hogy fölismerjük, amikor az emberek a szakmai és társadalmi presztízist keresik a saját számukra, az önmegvalósítás, az értelmes munka lehetőségét is keresik. S talán azért van akkora tolongás a „független” pályák, az egyéni teljesítmény lehetőségét nyújtó szakmák körül, mert azok szolgálhatnak igazán mindennek a reményével. Hiszen ha a tudós kutatásából nem is lesz termék vagy technológia, lehet belőle hírt s nevet hozó publikáció. A sebes rossz feltételek közt is nyújthat kiváló egyéni teljesítményt — és így tovább. De a menedzser, a technológus, a gyártmányfejlesztő szakember vajon nyújthat-e egyszerű egyéni teljesítményt, környezetétől függetlenül?

A presztízis tehát végül is a társadalmi feltételrendszerből táplálkozik. Abból a praxisból, amelyet látszólag formálnia és alakítania kellene, s amelyet elvben okos, de a gyakorlatban deformált presztízisrendszerünk inkább konzerválni segít. Mert ez a presztízisrendszer — talán éppen azért, mert munkára, eredményekre támaszkodó sikerek reményén alapszik — elsősorban individuális jellegű. De hát ki akar például menedzser lenni...?

Szavay István

Támfal szerelése

Szegeden elkészültek a támfal szerelésével az új híd és a Hajós utca között. Ezen a 150 méteres szakaszon már csak a földviszállítás és a betonlelemek szigetelése van hátra. A következő szakaszon a Hajós utcától a Molnár utcáig vaszerelési és betonozási munkákat végeznek az ATIVIZIG szocialista brigádjai. Felvételünkön: gép segítségével emelik be a betonpaneleket

Színek pompája a fűvészkertben

Negyvenezer látogató

Hazai tájak és távoli földrészek őszi színeit öltötte magára a Szegedi József Attila Tudományegyetem botanikus kertje. Ahogy telnek a napok, a hetek, úgy fogynak a zöld színek s egyben szaporodnak a sárgák, a barnák, a pirosak, amelyeknek minden változata, árnyalata látható már a fákban, a cserjéken. A lombhullató fenyők levelei például — mielőtt lepergetné őket a fagyos szél — zöldből sárgába, majd pirosba, bíborba mennek át.

A természetkedvelők ilyenkor is nagy számban keresik fel a látványos növénybirodalmat. A becslések szerint az idén már több mint 40 ezren fordultak meg az arborétumban, a korábbi esztendőkhöz képest jelentősen növekedett

a látogatottság. A fokozódó érdeklődés örömet jelent a kert vezetőinek, gondozóinak. Örömeikbe azonban ürem is vegyül a nem kívánatos látogatók miatt, mert sajnos ilyenek is vannak. Kis számban ugyan, de akadnak rongálók, pusztítók, vandál módon viselkedők, akik megtépázzák a narancs és citromfákat, leszagattják az éretlen terméseket, vagy ami éppen a napokban történt: valamilyen éles eszközzel végigvágta a növényházat borító fóliát. Mindez nem a nagy idegenforgalmi szezonban történt. A látogatóknak tehát meg kell értenünk, hogy a növényházakba idegenvezető kíséretében léphetnek be. Csak így lehet megőrizni mindenki számára a kert értépeit.

A román ifjúsági delegáció látogatásai

Tegnap, kedden délelőtt Hódmezővásárhelyre látogatott a román ifjúkommunisták megyénkben tartózkodó küldöttsége. A delegációt, amelyet Ioan Rotarescu a Román Kommunista Ifjúsági Szövetség Temes megyei bizottságának első titkára vezet, a KISZ városi bizottságán tájékoztatták a városban élő ifjúság helyzetéről, a vásárhelyi ifjúsági mozgalom idő-

szerű feladatairól. Majd a vendégek a MÉTRIPOND Mérleggyárba látogattak. Délután a mártélyi úttörő- és ifjúsági táborba vezették a vendégeket, majd onnan Szentésre utaztak, ahol a KISZ Szentesi járási bizottságán kaptak tájékoztatást a szentesi és a szentesi járási fiatalok életéről. Programjuk este a székutasi Új Élet Termelőszövetkezetben fejeződött be.